

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

КАФЕДРА ПЕРЕКЛАДУ ТА ФІЛОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ

ОБОВ'ЯЗКОВА ДИСЦИПЛІНА

Освітньо-професійна програма першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 035 «Філологія»

Розробник:

Місягіна І.М., доцент кафедри перекладу та філології гуманітарного факультету
кандидат філологічних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри перекладу та філології
гуманітарного факультету університету 31 серпня 2018 року (протокол № 1).

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Завідувач кафедри
перекладу та філології
к.ф.н., доц.. Місягіна І.М.

31 серпня 2018 р.

ВСТУП

Мета: Викладання порівняльної лексикології англійської та української мов має на меті надати студентам основні положення про лексичну систему англійської мови у порівнянні з українською для формування наукового підходу до мов та її вивчення. Фахівець англійської мови повинен не тільки вільно володіти мовленням згідно комунікативно-практичних завдань навчання іноземній мові та перекладати українською мовою, але й глибоко і вірно з мовознавчої точки зору розуміти її лексичний устрій. Під час встановлення національно-специфічних елементів у мовному матеріалі, що порівнюється, зіставний аналіз допомагає вирішенню завдань сучасної лінгвістики, яка вивчає етнокультурний аспект лексичних одиниць мови.

Завдання:

- Теоретичні –
- ознайомити студентів з категоріальним апаратом та ввести в курс основних понять дисципліни;
- розширити знання студентів про основні напрями досліджень в галузі лексикологічних студій;
- ознайомити студентів з основними методами вивчення та аналізу лексичної системи;
- навчити студентів розпізнавати аломорфні та ізоморфні риси у лексичних системах англійської та української мов.
- Практичні –
- домогтися від студентів вміння виявляти спільні та відмінні явища лексичних систем англійської та української мов у зіставленні на семасіологічному зрізі;
- сприяти розвитку у студентів вмінь та навичок користування різними видами словників;
- засобами феномена негомогенності і неконгруентності семантичного обсягу лексичних одиниць у зіставляваних мовах виявляти можливі труднощі при перекладі та вчити студентів пошуку адекватних засобів перекладу.

Перелік знань та умінь студентів.

У результаті вивчення курсу студенти повинні продемонструвати такі **знання:**

- галузі лексикологічних досліджень, провідних вітчизняних і зарубіжних вчених у них;
- етимологічний склад англійської та української мов, поняття, що складають спільнослов'янський та спільногерманський лексичні пласти;
- сучасні джерела поповнення словникового складу української та англійської мов;
- спільні та відмінні риси морфемної будови англійського та українського слова;
- продуктивні та непродуктивні способи словотворення в англійській та українській мовах;
- сучасні словотворчі процеси та тенденції у зіставляваних мовах;
- основні концепції щодо визначення поняття слова, значення слова, типів значень, характеру сполучуваності лексичних одиниць;
- принципи будови семантично-функціональних полів та групування слів у семантичні, тематичні класи; характер відношень між елементами/ конститuentами;
- знати образний ресурс мови: епітети, гіпербола, мейозис, літота.

У результаті вивчення курсу студенти повинні продемонструвати такі вміння: **уміти:**

- застосовувати методи семного, трансформаційного, субституційного, конститuentного аналізів до досліджуваних лексичних явищ;
- визначити походження слова;
- зробити морфемний аналіз слова, віднайти вільні чи зв'язані морфемні;
- проаналізувати характер деривації, визначити тип словотвору лексеми і її перекладного еквівалента;

- розпізнавати частиномовну приналежність афіксів;
- визначати семантичні процеси у слові;
- визначати характер мотивації значення;
- розпізнавати денотативні / конотативні значення слова;
- визначати характер сполучуваності, виявляти вільні словосполучення та сталі вирази;
- визначати класи фразеологічних одиниць;
- добирати ідеографічні та стилістичні синоніми; семантичні, дериваційні антоніми; доповнювати системи гіпонімами, гіперонімами;
- застосовувати метод семного аналізу для виявлення рівня семантичного обсягу лексичної одиниці у мові оригіналу та у мові перекладу;
- визначати, до якого функціонального пласту належить лексична одиниця;
- розпізнавати архаїзми, історизми, неологізми у порівнюваних мовах;
- відрізнити полісемне слово від омоніма, пароніма; робити правильний переклад паронімів з англійської мови на українську та навпаки;
- визначати характер перенесення значень у лексичних одиницях: метафора, метонімія;
- доречно застосовувати образний ресурс мови при перекладі.

В результаті вивчення дисципліни «Порівняльна лексикологія» студенти повинні оволодіти такими компетенціями:

Загальні компетенції:

- Здатність засвоювати і реалізовувати наукові та культурні досягнення світової цивілізації з поважним ставленням до різних культур, релігій, прав народів і людини, ідеї збереження миру.
- Здатність засвоєння нових знань, прогресивних технологій та різноманітних інновацій, розвивати творче мислення, потребу в постійному духовному, інтелектуальному самовдосконаленню.
- Здатність використовувати систему знань у галузі гуманітарних і професійно-орієнтованих дисциплін для забезпечення комунікації іноземними мовами в широкому плані.
- Здатність впроваджувати в життя здобутки сучасних гуманітарних і соціально-економічних знань.

Професійні компетенції:

- Здатність вільно і правильно спілкуватися іноземними мовами в різних ситуаціях, головним чином в ситуаціях професійного спілкування
- Здатність вільно користуватися лексичним багатством іноземної мови, володіти практичними навичками професійної перекладацької діяльності, у тому числі в екстремальних умовах.
- Здатність розуміти комунікативно-прагматичні особливості мовленнєвої ситуації при здійсненні процесу міжкультурного спілкування.
- Здатність використовувати загально-лінгвістичну та професійно-перекладацьку компетенцію для забезпечення адекватності перекладу.
- Здатність вміти користуватися довідковою літературою різних типів.
- Здатність володіти концептуальним та термінологічним апаратом

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання

Кількість кредитів 4,5	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»	Нормативна (за вибором)	
Модулів 2	Спеціальність (професійне спрямування): 035 «Філологія» (англійська мова)	Рік підготовки:	
Змістових модулів 3		2 -й	
Індивідуальне науково- дослідне завдання - курсова робота (за вибором) – 1,5 кредита (45 год.)		Семестр	
Загальна кількість годин 90		4-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 2.0 самостійної роботи студента 1.0	Освітній рівень: бакалавр	Лекції	
		18 год.	-
		Практичні, семінарські	
		24 год.	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		18 год.	
Індивідуальні завдання: (курсова робота за вибором - 45 год.;			
Вид контролю: іспит (4 семестр) – 30 год, курслова робота			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання 70: 30

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до Шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
55-64 бали	3 «задовільно»	D
50-54 бали	3 «достатньо»	E
35-49 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

10. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття в аудиторіях, відео-конференції, індивідуальна самостійна робота, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.

11. Методи контролю

Обов'язковою для всіх студентів (крім тих, які протягом семестру набрали понад 90 балів) є письмова форма контролю – залік, що оцінюється у 100 балів.

Кожен студент повинен виконати 3 модульних контрольних роботи.

Активність студента на аудиторних заняттях є обов'язковою для підсумкової оцінки та складає 50 балів за семестр максимум.

Самостійна та індивідуальна робота полягає в опрацюванні теоретичних основ дисципліни та прослуханого лекційного матеріалу; вивченні тем і питань, що передбачені для самостійного опрацювання; підготовці до виступу на семінарському занятті; підготовці тез на науково-практичні конференції; систематизації вивченого матеріалу курсу перед заліком.

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Лексикологія як одна із лінгвістичних дисциплін. Предмет, методи, базові поняття лексикології зв'язок лексикології із іншими лінгвістичними дисциплінами. Етимологічний склад мови. Споконвічні слова та запозичення. Класифікація та характерні риси споконвічних слів в англійській та українській. Етимологічний склад англійської та української мов. Способи та шляхи запозичень, типи запозичених слів, критерії запозичень. Асиміляція запозичень, типи асиміляцій. Етимологічний склад англійської та української мов. Джерела запозичень в англійській та українській

Змістовий модуль 2. Словотвір в англійській та українській. Морфеми, типи морфем, принципи морфемного аналізу. Дериваційний аналіз слова. Проблема словотвору. Словотвір в

англійській та українській. Продуктивні способи словотвору. Дери́вація: афіксація (префіксація, суфіксація), конверсія. Словотвір в англійській та українській. Продуктивні способи словотвору. Словоскладення, класифікації складних слів. Словотвір в англійській та українській. Інші способи словотвору

Модуль 2

Змістовий модуль 3. Семасіологія. Поняття значення. Підходи до поняття значення. Типи значень. Семасіологія. Типи значень у морфемах. Зміна значення. Полісемія в англійській та українській. Типи контекстів. Семасіологія. Омонімія, синонімія, антонімія в англійській та українській. Поняття “семантичного поля” Фразеологія. Вільні та стійкі словосполучення. Вільні словосполучення в англійській та українській. Фразеологія. Поняття фразеологічних одиниць в англійській та українській. Класифікації фразеологічних одиниць. Фразеологія. Шляхи утворення фразеологічних одиниць. Прислів'я та приказки як прошарок фразеології.

Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Лексикологія як одна із лінгвістичних дисциплін												
Тема 1. Предмет, методи, базові поняття лексикології зв'язок лексикології із іншими лінгвістичними дисциплінами. Етимологічний склад мови. Споконвічні слова та запозичення. Класифікація та характерні риси споконвічних слів в англійській та українській.	6	2	2		1	1		2	2		4	4
Тема 2. Етимологічний склад англійської та української мов. Способи та шляхи запозичень, типи запозичених слів, критерії запозичень. Асиміляція запозичень, типи асиміляцій. Етимологічний склад англійської та української мов.	8	2	4		1	1		2				

Джерела запозичень в англійській та українській												
Модуль 1.												
Модуль 2. Словотвір в англійській та українській.												
Тема 3. Морфемі, типи морфем, принципи морфемного аналізу. Дериваційний аналіз слова. Проблема словотвору. Словотвір в англійській та українській. Продуктивні способи словотвору.	6	2	2		1	1		2			4	4
Тема 4. Деривація: афіксація (префіксація, суфіксація), конверсія. Словотвір в англійській та українській. Продуктивні способи словотвору. Словоскладення, класифікації складних слів. Словотвір в англійській та українській. Інші способи словотвору.	8	2	4		1	1						
Модульна контрольна робота	2	2									2	2
Разом за модулем 1		10	12	4	4							
Модуль 2												
Змістовий модуль 3 Семасіологія. Поняття значення												
Тема 5. Семасіологія. Поняття значення. Підходи до поняття значення. Типи значень. Семасіологія. Типи значень у морфемах.	10	2	4		2	2					4	4
Тема 6. Зміна значення. Полісемія в англійській та українській. Типи контекстів. Семасіологія.	11	3	4		2	2					4	4

Омонімія, синонімія, антонімія в англійській та українській. Поняття “семантичного поля”												
Тема 7. Фразеологія. Вільні та стійкі словосполучення. Вільні словосполучення в англійській та українській. Фразеологія. Поняття фразеологічних одиниць в англійській та українській. Класифікації фразеологічних одиниць. Фразеологія. Шляхи утворення фразеологічних одиниць. Прислів'я та приказки як прошарок фразеології.	10	4	4		1	1					4	4
Модульна контрольна робота											4	4
Разом за модулем 2		9	12		9	9						
Усього годин	60	18	24		18	18	60	6	2		26	26

Література

База

1. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка: Учебник для ин-тов и фак. ин. яз. – М.: Высшая школа, 1986. – 296 с.
2. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка: Учебник для вузов. – М.: Высшая школа, 1973. – 303 с.
3. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов (посібник для перекладацьких відділень вузів). – Вінниця: Нова книга, 2003. – 160 с.
4. Квеселевич Д.І. Практикум з лексикології сучасної англійської мови: Modern English Lexicology in Practice: Навч. пос. – Вінниця: Нова книга, 2001. – 127 с.
5. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навчальний посібник. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 464 с.
6. Раєвська Н.М. Лексикологія англійської мови. – К.: Вища школа, 1979. – 303 с.
7. Смирницкий А.И. Лексикология английского языка. – М.: Иностранная литература, 1956. – 250 с.
8. Шевченко Л.Ю., Різун В.В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова / за ред. О.Д. Пономаріва. – К.: Либідь, 1993. – 336 с.

9. Ginzburg N. A course in modern English Lexicology. – М.: Higher School Publ. House, 1966. – 275 p.

Допоміжна

1. Мостовий М.І. Лексикологія англійської мови: Підруч. Для ін-тів і фак. інозем. мов. – Х.: Основа, 1993. – 255 с.
2. Литвин Ф.А. Многозначность слова в языке и речи: Учеб. пособие для пед. ин-тов. – М.: Высшая школа, 1984. – 119 с.
3. Беляевская Е.Г. Семантика слова: Учеб. пособие для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высшая школа, 1987. – 128 с.
4. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка: Учеб. пособие. – М.: Высшая школа, 1989. – 126 с.
5. Fischer R. Lexical change in present-day English: A corpus-based study of the motivation, institutionalization, and productivity of creative neologisms: Tübingen: Narr, 1998. – IX. – 209 с.
6. Lewis N. Instant word power. – New York etc.: Signet, 1981. – XIV. – 386 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Common U.S. Government Abbreviations and Acronyms [Electronic resource].
– Available at : <http://www.uta.fi/FAST/GC/usabacro.html>
2. Glossary of Congressional and Legislative Terms [Electronic resource]. –
Available at : <http://www.thecapitol.net/glossary/>
3. Merriam-Webster Online [Electronic resource]. – Available at : <http://www.m-w.com/>
4. Urban Dictionary : a Slang Dictionary [Electronic resource]. – Available at :
<http://www.urbandictionary.com/>